

kou dobu, nežli dojde k vyhlášení zákona o změně advokátního řádu, advokátům z území Slovenska brániti v přesídlení do ostatního území a naopak, zvláště když nesporně jsou advokáti oprávněni zastupovati strany před všemi soudy v celém státním území.

Čís. 1376.

Zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., o obnově drobných zemědělských pachtů.

Tomu, kdo obmyslně nabyt propachtovaných pozemků teprve po vyhlášení zákona, nelze přiznati právo, odporovati obnově pachtu z důvodu § 2 písm. b) zákona.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1921, R II 473/21.)

Propachtovatelka postoupila smlouvou ze dne 17. září 1921 část svého značného pozemkového majetku svému synovi. K některým z postoupených pozemků uplatnili pachtýři nárok dle § 1 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. Nynější vlastník pozemků obnově odporoval, opíraje se o důvod § 2 písm. b) zákona, proti čemuž pachtýři namítali, že převod stal se obmyslně, za účelem obcházení zákona. Nižší soudy nepřiznaly pachtýřům nároku na obnovu pachtu, z důvodu § 2 písm. b) zák., a vyvrátily námitku pachtýřů tím, že dle doslovu zákona jest zcela lhostejno, z jakého důvodu majetek byl převeden.

Nejvyšší soud zrušil usnesení obou nižších soudů a uložil prvnímu soudu, by, doplně řízení, o námitkách vlastníka znovu rozhodl.

Důvody:

Soud první stolice zdůraznil, že zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. jest zákonem výjimečným, jenž obmezuje značnou měrou práva vlastníka (propachtovatele) zemědělských pozemků, že tedy nesmí býti vykládán způsobem rozšiřovacím. Proti tomu nutno vytknouti, že účelem zmíněného zákona jest, chrániti drobné pachtýře zemědělské, kterýmž v § 1 za podmínek tam naznačených z a s a d n ě se p ř i z n á v á p r á v o na obnovu pachtu, a že obnova pachtu — nehledíc k ustanovení §§ 3 a 4 — nenastává jen za předpokladů, uvedených v § 2 téhož zákona. Výjimkou jest tedy právo vlastníka (propachtovatele) odporovati obnově, z čehož patrno, že výjimečná ustanovení § 2 dlužno vykládati přesně a ve prospěch pachtýřů. Rozhodnutí obou nižších soudů byla by bezvadná, kdyby se hledělo pouze k doslovu § 2 b), jehož vlastník pozemků se dovolává, neboť není sporno, že František K. nabyt propachtovaných pozemků teprve po 1. srpnu 1914 od své matky, tedy od osoby, jejíž zákonným dědicem jest, a že chce pachtované pozemky vzíti do vlastní správy; že dlužno jej pokládati za propachtovatele, ač sám neučinil pachtovních smluv s pachtýři, správně vyložil soud rekursní. Ale soud nesmí otrocky lpěti na doslovu zákona, nýbrž má hleděti k jeho účelu a úmyslu, a zejména nesmí připustiti, by doslovu zákona bylo zneužíváno k jeho obcházení. V případě, o němž tu jde, vnucuje se každému, kdo nepředpojatě uvažuje o věci, přímé podezření, že jde o obcházení zákona na újmu pachtýřů jakožto osob hospodářsky slabších. Pachtované pozemky byly do

17. září 1921 vlastnictvím matky nynějšího majitele, Adelhaidy K-ové, a to podle odevzdacích listin ze dne 2. října 1903 a 2. dubna 1914, jak v námitkách výslovně se uvádí. Rovněž nebylo v námitkách popřeno, že pozemky byly propachtovány před 1. srpnem 1914. Dosavadní vlastnice a propachtovatelka nemohla tudíž z důvodu § 2 b) odporovati obnově pachtu. Pachtýři tvrdili, že Adelhaida K-ová jest největší a nejbohatší rolnicí v St. a že jí po postupu sporných pozemků zbývá ještě přes 20 ha vlastních pozemků zemědělských. Je-li tomu tak, nebyla ani dle § 2 a) oprávněna k odporu, a byl tudíž odpor proti obnově pachtu umožněn vůbec teprve tím, že postoupila propachtované pozemky svému synovi. Z předložených listin vyplývá, že a) postoupeny byly pouze a jedině pozemky, jichž části právě byly stěžovatelům propachtovány; b) že postup se stal dne 17. září 1921, tedy teprve po vyhlášení zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. (t. j. 6. září 1921); — c) že na kupní cenu 61.000 Kč nebylo nic zapláceno, nýbrž že má být šest let posečkáno s placením. Pachtýři dále — mimo jiné — uvedli, — 1. že Adelhaida K-ová jest 44 roků stára a otcí Emilu K-ovi jest teprv 49 roků, že oba jsou zdraví a konají nejtěžší práce hospodářské a že Adelhaida K-ová obhospodařuje nadále ostatní, neprodané pozemky, — tak že tvrzení Františka K-a, jako by byl převzal část hospodářství (pozemky propachtované) pro churavost rodičů, na pravdě se nezakládá; — 2. že Adelhaida K-ová již v roce 1920 několikrát veřejně prohlásila, že odevzdá propachtované pozemky synovi, poněvadž se dověděla od svého právního zástupce, že tím znemožní obnovu pachtů. Kdyby tyto pod 1. a 2. uvedené okolnosti byly pravdivé, dopouštěly by ve spojení s okolnostmi, vytčenými pod a) až c), po případě s jinými okolnostmi, které by snad byly ještě zjištěny, závěr, že postup pozemků stal se skutečně za tím účelem, by pachtýři byli připraveni o nárok na obnovu pachtů. Nevadilo by, že v protokole ze dne 4. července 1921 o propuštění Františka K-a z otcovské moci bylo již uvedeno jako důvod, že František K. chce převzít část hospodářství, — neboť tenkrát platil § 13 b) opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n., obsahovavší stejné ustanovení jako § 2 b) nynějšího zákona, a nebylo vyloučeno, že se platnost tohoto předpisu prodlouží, s čímž Adelhaida K-ová, je-li pravdivým tvrzení pod 2 naznačené, skutečně také počítala. O tom, že František K., žijící spolu se svou matkou a znající poměry, věděl, že pozemky, o které jde, jsou propachtovány a že postup se děje na újmu pachtýřů, že ho tedy nelze pokládati za bezelstného, — důvodně zajisté nelze pochybovati. Tomu, kdo obmyslně nabyl propachtovaných pozemků teprve po vyhlášení zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., nelze však přiznati právo, odporovati obnově pachtu z důvodu § 2 b), — neboť to by se přičilo všemu právnímu citu a zásadám spravedlnosti a slušnosti. Náзор nižších soudů, že pohnutka postupu jest lhostejna, jest tudíž mylný, a zákon byl zřejmě porušen tím, že nebyly připuštěny průvodní návrhy pachtýřů, a okolnosti jimi tvrzené nebyly na přetřes vzaty a zjištěny (§ 2 čís. 5 nesp. říz.). Nelze přisvědčiti prvému soudu, že rozhodující skutečnosti nemohly by býti zjištěny v řízení nesporném; cís. patent ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák. poskytuje soudu dosti prostředků ke zjištění pravého stavu věci.